

Rapport fra slåttefestivalen I Aldomas, Romania, 21. – 28. august 2011. Av Hans Petter Evensen

Report from The Haymaking festival in Aldomas, Romania, 21. – 28. August 2011 By Hans Petter Evensen

21. til 28. august 2011 deltok jeg på slåttefestival (Haymaking festival) i Romania. Festivalen eller kurset foregikk i landsbyen Aldomas som ligger norvest i landet i Transylvania. I 2011 var det tredje året festivalen ble gjennomført. Dette året var det rekordmange deltakere, ca. 20 personer, noe som lover godt for fortsettelsen. Slåttefestivalen var svært inspirerende og det er faglige glimt fra den denne rapporten.

Sentrale personer for gjennomføringen er:

Attila Sarig contact@aldomas.ro

Barbara Knowles@ barbara.knowles@yahoo.co.uk

Robert Biro biro.robert@poganyhavas.ro

Mer informasjon: <http://mountainhaymeadows.eu>

The Haymaking festival in Aldomas, Romania, 21. – 28. August 2011

The festival was arranged for the third time in 2011, in Aldomas, North West in Transylvania. A record of about 20 persons participated this year, something that is promising for its future. The festival was very inspiring, and glimpses of it will be found in this report.

Important persons in arranging the festival are:

Attila Sarig contact@aldomas.ro

Barbara Knowles@ barbara.knowles@yahoo.co.uk

Robert Biro biro.robert@poganyhavas.ro

More information: <http://mountainhaymeadows.eu>

Hovedgata i Aldomas

Bebyggelsen i Aldomas er knytta til hovedgaten og en liten elv som renner gjennom dalføret, begge med navnet Aldomas. Christiane til høyre hadde med seg sitt eget orv til festivalen. Det er av en annen type enn det som nyttes i området.

The main street in Aldomas

The buildings in the village are connected to a main street and a little river that runs through the valley. Both river and valley are also called Aldomas. Christiane, standing right in the picture, had brought her own snath to the festival, so the one we see here is different from those common in this area.

Høykjøring

For oss som kom fra Vest og Nord Europa, var det som om «tiden hadde stått stille» i Aldomas. Landbruket er basert på håndredskap og hest til transport. Familiene driver et selvbergingslandbruk slik vi må tilbake til 1800 tallet for å finne i Norge. Høyonna foregikk virkelig med håndredskap og slåttemarka har en unik artsrikdom.. Festivalen er derfor svært nyttig for alle som vil lære om praktiske sider ved biologisk og kulturelt mangfold i høyonna.

Driving hay

For those of us coming from North- and West Europe, it felt like time had been “standing still” in Aldomas. Agriculture was based on hand tools and horse transport. The families are running a type of self-sufficient households we have to look back to the 19th century to find in Norway. The haymaking here is still carried out with hand tools and the meadows have an incredible variety of specimen. The festival is therefore very useful for everybody who wants to learn about practical sides of biological and cultural diversity.

Gentiana

Høstkrokus

Gentiana og høstkrokus

Festivalen foregikk så sent på høsten at vi ikke opplevde våren og forsommeren sitt fargerike blomsterhav. Men høstkrokusen lyste opp i andreslåtten og gentiana blomstret i engkanten.

Gentiana and Autumn Crocus

The festival took place in early autumn, so there were few traces of the colourful blooming of spring and summer. But the Autumn Crocus lit up the second harvest, and the Gentiana was blooming in the outer areas of the meadow.

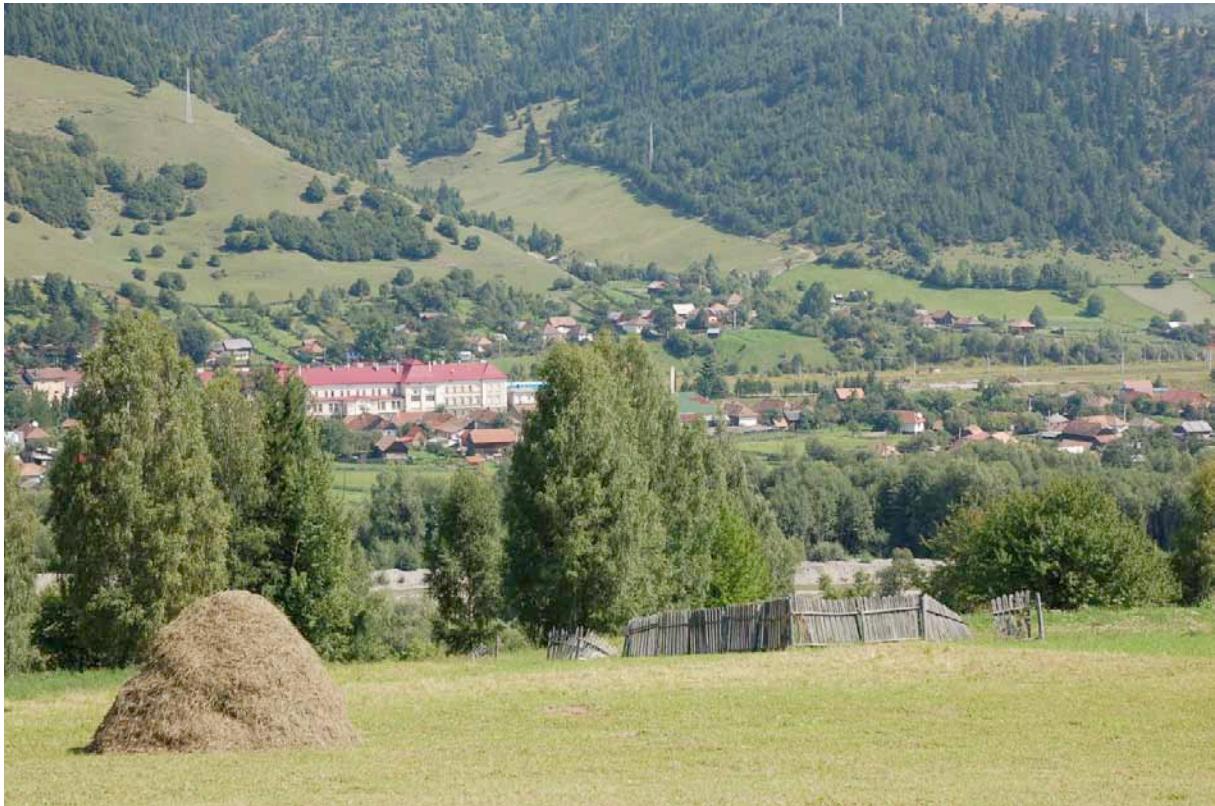

Aldomas sett fra øst

Bebyggelsen og tuna ligger godt skjult av store trær. Hver liten gård har kjøkkenhage og slåttemark som strekker seg fra tunet og oppover åssidene i smale teiger. I Aldomas bor det 50 til 60 familier.

Aldomas seen from east

The farms and buildings are well hidden behind big treas. Every little household have a kitchen garden and small fields that are stretching up from the farmyard and into the hills. 50 to 60 families live in the village.

Stasjonsbygningen i Gyimes

Aldomas ligger sentralt til med hovedvei og jernbane noen få km. nede i dalen. Stasjonsbygningen er imponerende. Det har bakgrunn i at den tidligere var en grenestasjon mellom Ungarn og Romania. En stor del av befolkningen i området har ungarsk som morsmål.

The station building in Gyimes

Aldomas is conveniently situated with a main road and train line only a little more than a mile down the valley. The train station itself is very impressive, and it was once a border station between Romania and Hungary. Hungarian is the mother tongue of a big part of the population.

Gården til Atilla

Slåttefestivalen hadde hovedkvarter på gården til familien Sarig. Hele familien var involvert i festivalen med sønnen Attila som «festivalsjef».

Atilla's farm

The hay making festival had their head quarters on the Sarig family farm. The whole family was engaged in the festival, with the son Attila in the role of “chief in command.”

90 % selvforsynte

Det bor 50 til 60 familier i Aldomas og de aller fleste driver et selvbergingslandbruk. Attila mener at de er ca. 90 % selvforsynte med mat, bygningsartikler, ved osv. Familiene har et par kyr, høner, gris, slåttemark, og stor kjøkkenhage. Mange har hest som blir nytta i skogen og til transport ellers. Noen få har bil. Mobildekning, internett osv er god.

90% self-sufficient

Most of the 50/60 families in Aldomas practises self-sufficient agriculture. Attila thinks about 90% are self-sufficient when it comes to food, building materials etc. Each family have a couple of cows, some chickens, a pig and a vegetable garden. Many have a horse that they use in the forest and for transport. Only a few have a car. Access to mobile networks and Internet connections is good.

Blomsterhage

Mesteparten av den oppdyrka jorda ble nytta til grønnsakproduksjon, men mange hadde også fargerike og velstelte blomsterhager.

Flower garden

Most of the cultivated land is used for vegetables, but many have colourful and well-tended flower gardens.

Familien tre av deltakerne bodde hos

Naboene stilte sine hus til disposisjon for festivaldeltakerne. Her ser vi familien Molnar som tre av oss bodde hos. Vi ser farmor Erzsebet, mor Estera, datter Melinda og far Iosif. De ser for seg at høyfestivalen kan være en del av økoturisme i området for spesielt interesserte mennesker.

One of the hosting families

The inhabitants hosted the festival participants. Three of us lived with the Molnar family. Here we can see grandmother Erzsebet, mother Estera, daughter Melinda and father Iosif. They believe that the hay festival can be one of the offers of the eco-tourism in the area.

Valmuefrø til bakevarene

Farmor Erzsebet (78) hadde et lite hus for seg i tunet. Her er hun ivrig opptatt med å samle valmuefrø som brukes til å strø på bakeverk.

Poppy seeds for baked goods

Grandmother Erzsebet (78) has a little house of her own in the farmyard. She is eager to collect poppy seeds that she uses in baked goods.

Barbara

Barbara Knowles

Naturen og driftsopplegget i Aldomas gir et godt grunnlag for høyfestivalen. Det er likevel menneskene som står bak som er det viktigste. Barbara Knowles er svært sentral. Hun er brite og en anerkjent biolog. Hun bor nå i Gyimes. Hennes kontaktnett og kunnskaper er til uvurdelig nytte for festivalen. Hun har en muskelsykdom og er sterkt handikapped, men det hindrer henne ikke å delta også ute i slåttemarka.

Barbara Knowels

The nature and the farming methods in Aldomas is a good starting point for a hay festival. Still it is the people behind the organization that counts most. Barbara Knowels is very central in this. She is a well-recognized British biologist now living in Gyimes. Her network and knowledge is of vital importance for the festival. A severe muscular disease does not stop her from participation in the haymaking out in the field.

Attila er fornøyd

Et av høydepunktene ved festivalen var å være med på å sette opp to høystakker. Her er Attila godt fornøyd når den andre stakken er ferdig siste festivaldagen.

A pleased Attila

One of the most important events of the festival is the making of haystacks. Here we can see Attila satisfied from having finished the second stack on the last day of the festival.

Siste til bords

Når alle hadde spist kom turen til vertskapet, Attila og kjæresten

Last to the table

When everybody had eaten it was time for the hosts, Attila and his girlfriend, to eat.

Slåttekonkurranse. Haymaking competition

Slåttekonkurranse

Allerede andre dagen ved slåttefestivalen var vi med på den lokale slåttekonkurransen. Noen av deltakerne var heiagjeng, andre deltok i konkurransen og måtte se seg slått av lokale «eksperter». Parkeringen av ljå og orv er litt annerledes enn i Norge.

Haymaking competition

Already the second day of the festival we took part of the local haymaking competition. Some took the role as supporters; others took part in the

competition, and had to see themselves concerted by local “experts.” The way one puts down a scythe is rather different in Romania than in Norway

To og to mot hverandre

Konkurransen foregikk ved at to og to slo. Den som kom først i mål gikk videre osv. Teigen vi slo var ca. 25 meter lang og hver deltaker skulle slå en skåre som var like brei som 2/3 av orvet. Her ser vi vinneren av seniorklassen i aksjon.

Two and two at the time

In the competition two people would mow against each other. The one that first reached the goal was winner of the heat. The field we mowed was about 80 feet long and each contestant had to mow a swath as wide as 2/3 of the length of the snath. Here we can see the winner of the senior level.

Vinneren av juniorklassen

Vinneren av juniorklassen, Bilibok Zsoh, i godt slåttedriv. Han fylte 14 år tre dager senere og er allerede en dreven slåttekar.

The winner of the junior level

The winner of the junior level, Bilbok Zsoh, shows his skills with the scythe. He had his 14th birthday three days later, and is already an accomplished haymaker.

Eldste deltaker

Molnar Erzsebet (78) var eldste deltaker i slåttekonkurransen.

The oldest participant

The oldest contestant in the competition was Molnar Erzsebet (78).

Orv i premie

Vinneren av seniorklassen fikk et orv med ljå i premie. Premien deles ut av Attila, lederen for slåttefestivalen.

The prize

A snath with scythe was given to the winner of the senior level. The prize was handed over by Attila, the head of the festival.

Slåtteteknikk Mowing technique

Imponerende slåttekar og slåtteteknikk

Slåtteteknikken er litt annerledes enn den vi oftest bruker i Norge og som vi benytter ved slåttekursene på Ryghsetra. Vi prøver å la ryggen på ljåen følge bakken hele tiden, slik at den skjærer over graset i en rolig bevegelse. I Aldomas løftet de ljåen ganske høyt før de med stor kraft satte den inn i graset. Betegnelsen **slå gras** passer bedre på denne slåttemåten enn den norske.

En kveld fikk jeg prøve meg mot Antal Andras (80) og da fikk jeg «lære en lekse jeg sent glemmer». Det var ganske enkelt imponerende å se hvor raskt, effektivt og fint han slo i den svært bratte enga. Han var flittig med brynet, ca hvert min. stoppet han for å bryne sin egen og min ljå. Etter tre timer satte han seg ned, korset seg og så opp mot himmelen, fornøyd med dagens arbeid, og ruslet hjem. Jeg var også fornøyd, for jeg hadde lært en ny teknikk ved ljåslått.

An inspiring haymaker

The technique used in Aldomas is slightly different than the technique that we use at the haymaking course at Ryghsetra in Norway. At Ryghsetra we learn to let the back of the scythe constantly follow the ground so that it cuts the grass in a smooth movement. In Aldomas the custom is to lift the scythe, before

directing it to the grass with considerable power. This method resonates more with the Norwegian language, where we say “slå gresset” - “hit the grass,” than the Norwegian way itself.

One evening I got the opportunity to go up against Antal Andras (80), and I got a lesson I wont soon forget. It was simply impressive to see how fast, effective and even he mowed the very steep hill. He was eager with the whetstone: almost every minute he paused, whetting both his own and mine scythe. After three hours he sat down for a moment and crossed himself, before he walked home, pleased with the days work. I was pleased as well, having learned a new technique.

Spor etter ljåen

Mønsteret etter ljåslåtten var tydelig å se før enga hadde kommet i gang med veksten. Slike ljåspor fortalte meg at ljåen var slåtteredskap de fleste steder i Aldomas.

The trace of the scythe

The pattern left after the mowing was easy to see in the meadow before the grass had started growing again. These traces after the scythes told me the traditional tools for haymaking was still in use at most farms in Aldomas.

Høystativ (tørkestativ) Hay Rack

Det aller meste av avlingen i området tørkes på bakken. Selv om det regner mye om sommeren, er det lettere å lykkes med bakketørk enn i Norge. Sola står høyere på himmelen. Temperaturen om dagen passerte 30 grader Celsius de fleste dagene under festivalen. Enga som ble slått var natureng som ikke ble gjødsla. Avlingen var derfor mindre enn på en eng som blir pløyd, sådd og gjødsla. Forholdene kan minne noe om slåtten i Norge før innføring av kultureng på 1800 og 1900 tallet. Da ble også avlingen tørka på bakken i Norge. Med kultureng kom hesjing inn som tørkemetode over store deler av Norden (særlig Norge, Sverige, Finland og Færøyene)

Det var også noe kultureng i området, bl.a. med luserne. I slik eng er det vanlig å se enkle tørkestativer.

Hay Rack

Most of the hay in this area is dried on the ground. Even if it rains a lot during summer, the prospect for dray hay is better than in Norway. The sun stands higher in the sky and most summer days the temperature will reach 30 Celsius degrees. The natural meadows are not fertilized, and the crop is smaller than in fields that are ploughed and sown. These conditions are similar to those one would see in Norway before the introduction of cultivated fields in the 19th and 20th centuries. Before this the harvest was dried on the ground in Norway too. When cultivated fields became common, the tradition of drying grass on long racks (hesjer) started in the Nordic region (especially in Norway, Sweden, Finland and the Faro islands).

Høystativ (tørkestativ) tidlig om morgen

Hayrack at dawn

Høystativ (Tørkestativ)

Hayrack

Høystativ (tørkestativ)

Dette er to typer høystativ som vi kan se over store deler av Europa i områder med regn om sommeren. Begge stativene er luftige, samtidig som regnet kan renne av på overflaten av høyet.

Hayrack

There are two types of hayracks we can find in parts of Europe in areas with lots of summer rain. In both types of racks the hay will be fluffy and airy, at the same time as the surface will be smooth enough to let the rain run easily off.

Trekantstativ

Attila viser hvordan gras som skal tørkes kan legges i et trekanstatativ.

A triangular rack

Here we can see Attila placing grass in a rack with three sides.

Tynning av ljåbladet

I Romania, som ellers i sentral Europa, blir det ikke nyttet slipestein for å få ljåen skarp. Ljåen blir banka skarp med en hammer mot en liten ambolt. Bryning skjer på samme måte i hele Europa.

Peening the scythe

As in most of Central Europe a grindstone like the one we use in North Europe is not used in Romania to sharpen the scythe. For the peening of the scythe, the blade is instead hammered against an anvil. The methods of whetstone, on the other hand, are the same all over Europe.

Tynning av ljåbladet

Vi kunne stadig høre klangen fra tynning av ljåbladet. Det kunne være som her, i tunet til familien Attila, eller det kunne være fra naboer. Her er det far til Atilla, Sarig Attilahoz (Gaspar) som viser Hans Petter hvordan det gjøres.

Peening the blade

Constantly we could hear the sound of blades that were being peened. Sometimes the sound came from the farmyard of Attilas family, other times it came from the neighbours. Here we can see the father of Attila, Sarig Attilahoz (Gaspar), showing me how it should be done.

Tynning

Ved tynninga brukes smalsiden på hammeren. Det er nok med ett slag 1 til 3 mm inn fra eggen på hvert sted av eggen. Det er viktig at eggen er plassert midt på ambolten. Ambolten vi ser her til høyre er ikke den som er i bruk.

Peening

When peeing one is using the narrow side of the hammer. It is enough with one stroke on each part of the blade, one to three millimetres off the edge of the blade.

Bryning

Bryning av ljåen skjer på samme måte, og er like viktig, enten den tynnes med hammer, eller slipes på slipestein. Legg merke til at her brukes et langt ljåbryne som gir god avstand mellom hånd og egg.

Honing

If you are using penning or a grindstone, honing (whetting) is done in the same way and is very important to have a sharp scythe.

Here an extra long whetstone is used, to get a good distance between the hand and the ridge.

River og høygaffel Hay rakes and hayforks

Kvinne med rive

Å være på slåttefestival i Aldomas var som å leve i Marc Chagall sitt berømte maleri «I and the Village» fra 1911. På samme måte som Chagall møtte vi menn og kvinner som bar på rive og orv på vei til arbeid. Stolte lot de seg også fotografere.

Woman with hay rake

To be at the hay making festival in Aldomas was like being inside the famous painting by Marc Chagall, “I and the village”. As in Chagall’s painting from 1911, we met women and men carrying hay rakes and scythes on their way to work. With pride they let themselves be photographed.

Ung pike med rive

Til forskjell fra norske rivehoder var de rivehodene vi så i Aldomere rette både sett fra siden og ovenfra. Vanlige treslag var hassel i skaftet, lønn i rivehodet og rivetenner i ask.

Yong girl with a hay rake

When you look at the head of the rake from the side or from above, you can see that it is different from Norwegian rakes, as they here have a completely straight form. Ordinary types of wood used are Hazel in the shaft, Maple in the head and Ash in the tines of the rake.

Den lokale orv- og rivemakeren

Her ser vi den lokale orv- og rivemakeren. Lokalet var enkelt, et lite innsmett i driftsbygningen på gården. Produksjonen var mange hundre orv og river i løpet av året.

The snath and hay rake maker

Tucked in on the side of the barn, we can see the tiny, simple workshop of the local craftsman making snaths and rakes. Here he produces several hundred products a year.

Hull til rivetindene

Hullene til rivetindene ble boret med et vanlig rett bor og en enkel borvinde. Norske tindehull i treriver er alltid kone. Festemåte for tindene blir derfor ulike. De to hullene vi ser i hodet er for skaftfeste.

Holes for the tines

The space for the tines of the rake is made with an ordinary drill and a basic table clamp. In Norway, the holes for the tines are always conic, and the parts are therefore attached differently. The two holes we see here is for the connection with the shaft.

Festemåte for rivetindene i rivehodet

Rivetindene blir festa ved at 2 til 3 mm av tinden stikker opp gjennom rivehodet. Med en hammer stukes den delen som stikker ut av rivehodet og dermed er den låst fast. Om den knekker i bruk, er det enkelt å skjære av den stuka delen for å sette inn en ny tinde. Det blir som på norske treriver.

Attaching the tines

The tines are fastened by letting each of them exceed the rake head with two to three millimetres. Hammering the tops locks the tine in. If it brakes in use, it is easy to cut out the tines and replace the tine with a new one. This is the same way it is done in Norway.

Riveskaft under arbeid

De skaftene vi så var laget av passe tykke hassel stammer. De ble splittet med sag i enden. For at de ikke skulle sprekke videre opp, var det på forhånd tredd inn to metallringer. De to buene ble spissa i endene og tredd inn i rivehodet.

Rake shaft being made

The shafts we saw were made out of suitable Hazel logs. A saw divided the ends, and to prevent them from cracking further up, two metal rings were treated on.

Kapping av tindene

For å få lik lengde på tindene, ble de kappet etter at alle var satt inn. Sagen han bruker er ikke så vanlig i Norge lenger, men fortsatt henger det nok noen i enkelte sløydsaler på skoler.

Cutting the tines

To give all the tines of the rake the same length, they were cut after they were assembled. The saw we can see used here, are not common in Norway anymore, even if they still might be found in some old school wood workshops.

Et knippe plastriver

Under høyfestivalen nyttet vi river hvor både skaft, hode og tinder var i tre. Ellers i bygda var det like vanlig å se river med plasthode i bruk. Her ser vi to med rette hode og en med buet hode. Den blå med buet hode, minner om norske rivehoder.

Some plastic hay rakes

During the festival we used rakes where shaft, head and tines were made out of wood. Around in the village it was as common to see rakes with heads out of plastic. Here are two rakes with straight heads and one with a curved head. The last one is similar to the ones common in Norway.

Høygaffel i bruk

Ved oppsetting av høystakkene er høygaffelen helt uunværlig.

Using a hayfork

The hayfork is an absolutely essential tool when setting up a haystack.

Høygaffel

Høygaffelen var av den solide typen fint utforma og håndsmidd av en dyktig smed.

Hayfork

The hayfork was of the most solid type. It was nicely formed and hand made by a skilful blacksmith.

Lagring av høy. Storing hay

Oppsetting av stakk omtalt lengre ut i rapporten. The making of hayracks is described further down in the report.

Lagring i små løer

I Aldomas er det vanlig å lagre høyet i små høyløer nær slåttemarka. Fôret tas hjem på vinterføre med hest og slede. På dette fotoet kan vi se 4 små løer.

Hay barns

In Aldomas it is common to store the hay in small hay barns close to the meadow. During winter the hay is transported home with horse and carriage. Here we can see four small barns.

Lafta løe

Mange av løene vi så i Aldomas var lafta som i Norge. Det var god avstand mellom stokkene for å sørge for god lufting, også som i Norge.

Small log barns

Many of the hay barns we saw in Aldomas were built similar to the log houses we can find in Norway. To allow air to flow through for good drying, there was open space in between each log, just like it is done in Norway.

Enkel plankeløe

Løene kunne også være enkle plankeløer.

Simple barn

The storage shed could also be made out of plank.

Lagring i stakk ved tunet

Stakkene for lagring av høy kan settes opp i utmarka eller ved tunet. Denne stakken står i tunet. Legg merke til kyllingene som går sammen med hønemor og finner mat på gjødselhaugen.

Stacks in the yard

Stacks for storing are not only set up in the meadow, but also in the farmyard, like the one we can see here. The chicks and the mother chicken are busy looking for food in the heap of manure.

Om orvet.

Orvet de bruker i Aldomas er av samme type som vi kan se over store deler av Øst Europa. Orvstammen er helt rett og gjerne laget av gran. Som regel er det bare ett håndtak, men det kan også være to. Attila nyttet orv med to håndtak. Håntakene hadde ca. 90 graders vinkel og lages av et naturvokst emne f.eks. bjørk. Orvstammen var spissa i enden så orvet kunne stikkes i bakken ved bryning. I det hele minner orvet til forveksling om orvet i Hallingdal. Men

orvstammen er noe lenger. Nederste håndtaket skulle gå til navlen på den som nyttet det.

The snath

The snath they use in Aldomas is of the same type that we can find throughout most of Eastern Europe. The stem is completely straight and made out of pinewood. It usually only have one grip (nib), but sometimes it has two. Attila used one with two grips. The grips were attached with a 90-degree angle on the shaft, and is made out of naturally formed pieces of wood, for example birch. The stem of the snath was sharpened at the end, so that it could be stuck down in the ground when using the whetstone. It is reminiscent of the snath used in Hallingdal (in Norway), but the stem is somewhat longer. The lower grip is to be attached at the same level as the navel of the one using it.

Orv i bruk

Vi ser her et typisk orv fra Aldomas i bruk. Christiane er en habil slåttejente og mestrer orvet framifrå.

Using a snath

Here we see a typical snath from Aldonas. Christiane is a driven haymaker, and is very competent with the scythe.

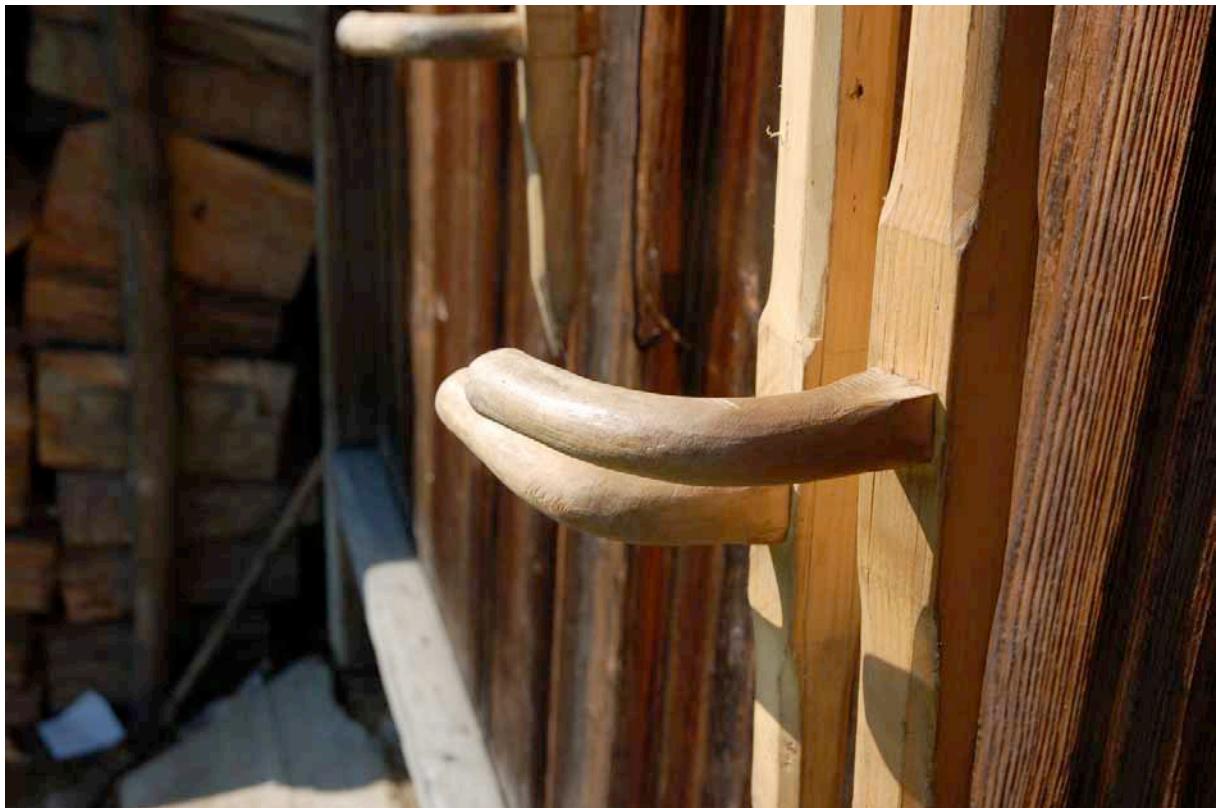

Attila med orv

Attila med orvet han fikk som ungdom. Vi ser at det har to håndtak

The snath of Attila

Here is Attila seen with the snath he got in his youth. As we can see, it has two grips.

Håndtak

To orv med håndtak laget av et emne som har vokst i passe vinkel.

Handles

Here are two snaths with grips made out of wood that has grown in the right angle.

Ljåfeste

Ljåen er festa til orvet med en ljåring som bankes på plass. Ofte var det også nyttet en kile for å få fast feste. På samme måte som ellers i Europa, har ljåen en ljåpigg som stikker inn i orvet. Orvet har også et jernbeslag for å beskytte treverket.

Attaching the scythe

The scythe is attached to the snath with a metal ring that is hammered in place. Often a wedge is also used to get a tight grip. The scythe has a peg piercing the end of the snath, just as it has in the rest of Europe too. The snath have an iron fitting to protect the wood.

Oppsetting av høystakk

Under slåttefestivalen ble det satt opp to høystakker (buglya på ungarsk) av deltakerne og lokale veiledere. Leder for oppsettingen var Attila Sarig. Graset ble slått med ljå 4 dager før det ble satt i stakk. Det ble vendt med rive en gang. Det var sol og varme alle dagene. En kveld var det litt regn.

Denne reportasjen viser glimt fra slåtten og oppsettingen av høystakkene. Mange av naboenes drev også med høyonn disse dagene. Noen av bildene er fra arbeidet til naboenes.

Setting up a haystack

During the hay festival, the participants and the local advisors made two haystacks (buglya in Hungarian). The head of the work was Attila Sarig. The grass was cut with scythe four days before it was set upon the hay rack. It was turned with a hay rake once, and it was sunny and warm all the days. One evening it was a little rain.

In my rapport I show some scenes from the haymaking. Many of the neighbours were also in the middle of the same work, and some of the pictures are of them.

Morgenstemning i slåtteenga.

Slåttefestivalen fikk en tidlig start mandag morgen. Allerede kl. 0600 var vi i gang med å slå det graset som skulle i stakk senere i uka. Så tidlig var det fortsatt dugg i enga og skygge fra skogen.

Morning scene in the meadow

The hay festival started out an early Monday morning. Already at 6 am we were busy cutting the grass that were to be set up in a stack later in the week. This early it was still morning dew in the field and the surrounding forest casted shadow.

Vending

For å bli tørt høy må graset vendes med rive minst en gang. Her er det naboer til Atilla som er gang med vendinga. I bakgrunnen den lille landsbyen Aldomas som høyfestivalen foregikk i (se egen omtale).

Turning

If the grass is to dry properly it needs to be folded at least once. Here we see the neighbours of Atilla turning the grass. In the background we can see the village Aldomas where the festival took place.

Raking i ranker

Høyet er nå så tørt at det skal settes i midlertidige mindre høysåter. Attila satte disse tre lokale ungguttene i gang med å vise oss hvordan det skal gjøres. Hovedprinsippet er at rakerne står slik at den ene sender høy til den andre osv til høyet når ranken. Rakerne må derfor stå i passe avstand i forhold til hverandre og høyranken. Guttene her var så ivrig at det ikke kommer tydelig fram på fotoet. Gutten til høyre står nærmest fotografen og skal sende høyet til gutten i midten, som sender det til bakerste gutten som er nær den kommende ranken

Raking in rows

The hay is now so dry that it can be gathered in small cocks of hay (foot-cock or wrapping). Attila engaged these three boys to demonstrate for us how it is to be done. The main principle is that everyone are standing in such a way that one is distributing hay to the next and so on, until the hay reaches the rows. You must therefore stand in suitable distance in relation to the others and the hayrows. The boys were so eager that the photograph fails to illustrate this. The boy at right is standing closest to the photographer and is to send hay to the boy in the middle. This boy is delivering the hay to the boy at the end, closest to the hayrow.

Ranker klare til å rulles nedover

Her ser vi to ranker med høy. De er bygget opp med høy fra to kanter. Mellom ranken ligger høyet urørt av rivene. Høyet skal nå rulles ned og settes opp i en midlertidig såte. Når graspølsa rulles nedover, plukker den opp høyet som ligger mellom rankene.

Rows ready to be turned over and down

Here we can see two rows of hay. They are made up of hay from two sides. Between we can see hay still untouched by the rakes. The hay is now to be turn over and collected in a temporary cock. When the roll of grass is rolled downhill, it will bring with the grass that lies between the rows.

Rullinga i god gang

Her har høyet øverst på stykket ballet seg sammen til en stor graspølse 3 til 4 meter bred.
Dette er ei bratt eng, tyngdekraften arbeider derfor sammen med slåttefolket.

Well into the rolling

The hay in the upper parts of the field is rolled together to a roll that is 3 to 4 meter wide.
This hill is steep, and gravity gives the haymakers an advantage.

Graspølsa snart i mål

Etter hvert har vi fått en imponerende høypølse. Arbeidet foregår under høye rop som skal fremme samarbeidet. Høyet i pølsa skal settes opp i en såte fram til det er nok tørt høy til å lage den permanente stakken for vinterlagring. Høyet i såta tar heller ikke skade selv om det kommer noe regn.

The roll of grass is almost there

In the end we got an impressive roll of grass. The work is accompanied by load shouts encouraging the collaboration. The hay will now be collected in a haycock until it is dry enough to be set up in the permanent haystack for winter storage. Some rain will not destroy the cock.

Finraking (etteraking)

Selv om rullinga får med seg det meste av høyet, er det nødvendig med grundig etterraking. Under høyfestivalen lærte vi at ikke noe gras eller høy skulle bli liggende tilbake i enga.

Meticulous raking

Even if the rolling has picked up most of the hay, a thorough second round with the rake is needed. During the festival we were thought that no grass should be left behind in the field.

Underlag for såta

Den midlertidige såta bygges opp på to greiner som legges i kryss i framkant. For at de skal komme litt opp fra bakken, legges de på en greinsubb. Greinene gjør at høyet kommer litt opp fra bakken. Men som vi skal se, er det ikke det, som er hovedhensikten med greinene.

Foundation for the haycock

The temporary cock is built on two branches put in a cross. The branches elevate the grass somewhat above the ground. But, as we will see, this is not the main task of the branches.

Såta bygges

Her gafles det gras opp i det som skal bli såta. Etter hvert blir den tråkka noe, og forma slik at regn kan renne av.

The haycock is built

Here grass is collected in what is to become the cock. During this process it is stamped down a little, to give it a shape that is resistant to rain.

Naboer i arbeid

Her er et naboektepar i ferd med å bygge opp ei såte i en frukthage. Graset var ikke helt tørt, men utsiktene til regn, gjorde at de valgte å sette graset i såte.

Neighbours at work

A neighbour couple is busy making a haycock in their fruit garden. The grass was not fully dried, but the prospect of rain made them collect the grass now.

Tre ferdige såter

Utsikter til regn gjorde at vi ble med på en såte dugnad hos en nabo. Her ser vi litt av resultatet av dugnaden.

Three finished haycocks

Because it looked like it would start raining, we help out some neighbours. Here we can see the result of the work.

Landskap med såter

I dette landskapet ser vi minst 22 midlertidige høysåter.

Landscape with haycocks

In this landscape we can see at least 22 temporary haycocks.

Bilibok Zsoh (14 år) stiller med hest

Kl. 0700 fredag morgen stilte Zsoh med hest. Dette er dagen for et av høydepunktene ved høyfestivalen. Vi skal bygge stakk. Hesten skal trekke såtene inntil stakkstedet.

Bilibok Zsoh and his horse

At 7am Friday morning, 14-year-old Bilibok met up with a horse. This day marked one of many highlights of the festival. We were to build a haystack. The horse is to pull the cocks towards the spot of the stack.

Såta gjøres klar til transport

Nå er det de to greinene i underlaget kommer til nytte. Tau og kjetting surres rundt såta med greinendene som festepunkt. Draget fra hesten festes også til dette endepunktet. Når såta trekkes bortover, vil den skli på greinene og det duggvåte graset.

The cock is made ready for transport

This is the moment the two branches under the cock are put into use. A rope and a chain are wrapped around the cock, with the branches as anchors. The shaft of the horse is also fastened to this, and when the horse starts moving, the cock is sliding over the morning-wet grass.

Såtettransport

Her trekkes en såte inn mot stakkstedet. En av såtene har allerede kommet på plass.

Transporting the haycock

Here we see the haycock being pulled towards the site of the stack. One cock is already in place.

Tredje såta på plass

Stakken skulle bygges opp av til sammen 4 såter. Her er den tredje kommet på plass, nesten.

The third cock in place

The stack is to be made out of four cocks. Here the third is almost in position.

Fundamentet for stakken.

Denne staken settes opp på en fast stakkplass. Stakkstanga er allerede på plass. Siden det er skrånende terreng, må det bygges opp et horisontalt fundament.

The foundation of the stack

This haystack is made on a permanent site. The pole is already in place. Because of the tilting hill, a horizontal foundation is built.

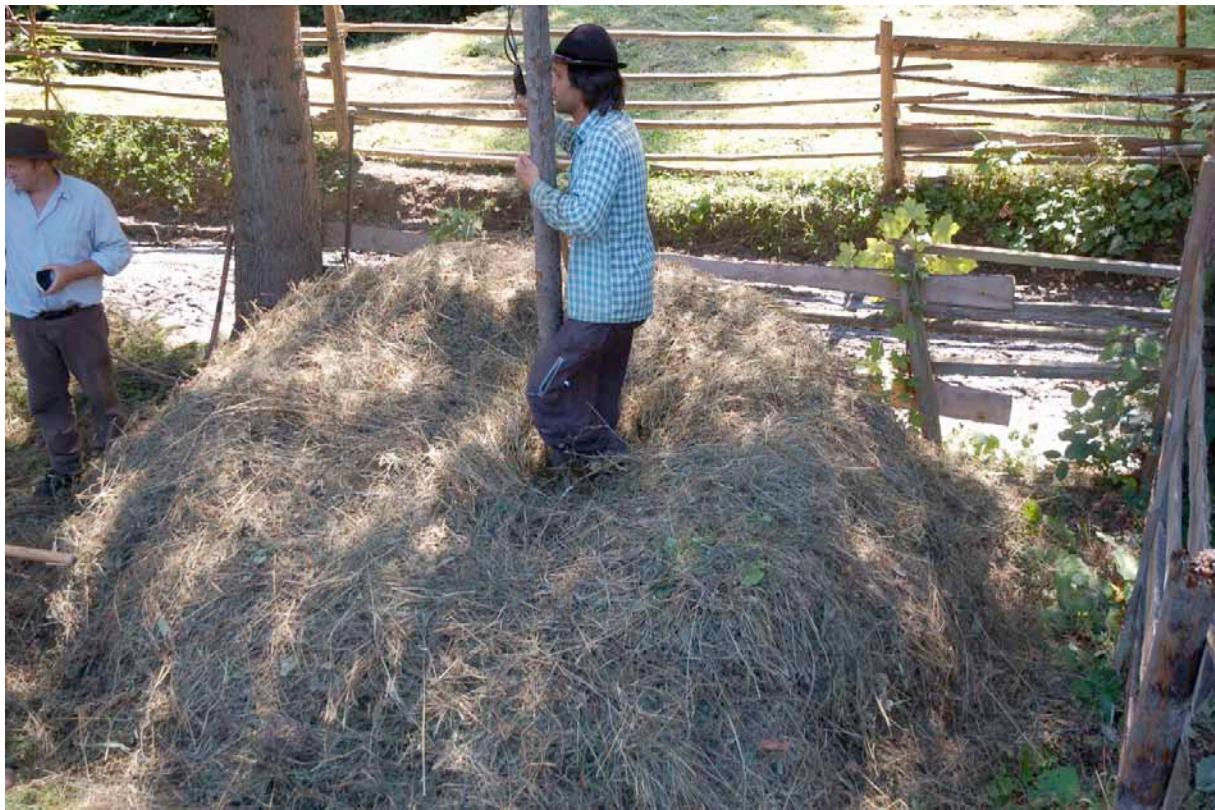

Stakken bygges opp

Stakkbygging er en krevende jobb, Attila slapp derfor ingen andre til i selve stakken. Han fordelte høypakkene han fikk i sirkler, en ytre sirkel og en litt lenger inne.

Constructing the haystack

It is complicated work to build a haystack. That is why Attila did the main work himself. He distributed the hay in one outer and one inner circle.

Tråkking

Det er spesielt viktig å tråkke godt inn mot stakkstagen. Det gjør at høyet får god kontakt med stangen som stabiliserer stakken.

Stamping

It is particularly important to stamp towards the pole. Close contact between the hay and the pole creates stability in the stack.

Stakken tar form

Her begynner stakken å ta form. Den første ca. meteren økes diameteren noe før den langsomt spisses mot toppen.

The stack takes shape

Her we can start to see the outline of the haystack. The first meter the diameter is slightly increased, before it gradually is narrowed towards the pointy top.

Høygaffel med ekstra langt skaft.

Stakken ble ca. 5 meter høy. En høygaffel med ekstra langt skaft gjorde god nytte. På slutten måtte graset kastes opp med gaffelen.

Hayfork with extra long shaft

The stack got about five meters high. A hayfork with a very long shaft was useful, but the hay still had to be thrown up at the end.

Raking av sidene

Sidene på stakken ble raket (kjemmet) meget nøye. Det er viktig at vannet renner av på en jamn og glatt høyoverflate med mest mulig strå som vender opp ned.

Combing the sides

The sides of the stack were thoroughly combed with the hay rake. It is important that rainwater is running down on a smooth surface, so most of the grass should sit vertically.

Jaahooe

Atilla hadde et «seiersrop» for ferdig stakk. Det hørtes over store deler av landsbyen, men hvordan skulle han komme ned på en «verdig måte»?

"Yahoo"

To celebrate the finalization, Atilla cried out loud. The shout could be heard from large parts of the village. But how was he to get safely and down, and in a dignity way?

Ned av stakken

Vi var mange som ble imponert over den fine måten han kom ned på. Her, som ved alt annet ved såte- og stakkbyggingen, var det system og faste arbeidsmåter. Tre høygafler ble stukket godt inn i stakken og gav fine trappetrinn for Atilla, slik at han kunne klatre ned på en trygg måte.

Attila anslo at det var ca. 2000 kg høy i denne stakken. Det er vinterfôr til en halv ku.

Dow from the haystack

The nice way Attila descended the stack impressed us all. As with everything else concerning the haycocks and stacks, there was a system of fixed methods. Three hayforks were stuck well into the stack, forming a ladder Atilla could climb down.

Attila estimated it was about 2000 kg hay in the stack. It is winterforage for half a cow.

Firkanta stakk

Ikke alle stakkene vi så var runde. Her er det en tilnærmet firkanta stakk uten stakkstang.

Square haystack

Not all of the stacks we saw were round. Here is an almost square stack without a pole.